

Miljø- og
Fødevareministeriet
Styrelsen for Vand- og
Naturforvaltning

Vejledning om kommunernes fysiske planlægning inden for områder med særlige drikkevandsinteresser og indvindingsoplande til almene vandforsyninger

[Seriotype og nummer]

Juli 2016

Titel:

Vejledning om kommunernes fysiske planlægning
inden for områder med særlige drikkevandsinteresser
og indvindingsoplande til almene vandforsyninger

Udgiver

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning
Haraldsgade 53
2100 København Ø
www.svana.dk

År:

2016

Indhold

1.	Forord	4
1.1	Statslige interesser i kommuneplanlægningen	4
1.1.1	Miljøvurdering af planer og programmer	5
1.2	Kommunernes fysiske planlægning inden for OSD og indvindingsoplande	5
2.	Indledning	7
2.1	OSD og indvindingsoplande	7
2.2	Status for grundvandskortlægningen	7
2.3	Ny viden fra grundvandskortlagte områder	8
3.	Lovgrundlag	10
3.1	Planloven	10
3.1.1	Kommuneplanen	10
3.1.2	Kommuneplantillæg	11
3.1.3	Grundvandsredegørelse	11
3.1.4	Supplerende grundvandsredegørelse	13
3.1.5	Revision af grundvandsredegørelse	13
3.1.6	Krav om tekniske tiltag i kommuneplanens rammer for lokalplanlægning	13
3.1.7	Lokalplan	13
3.1.8	Restrummelighed og mulighed for alternativ placering	14
3.1.9	Statens indsigelse i forbindelse med kommune- og lokal planlægning	14
3.2	Vandforsyningsloven	15
3.2.1	Bekendtgørelse om udpegning af drikkevandsressourcer	15
3.2.2	Bekendtgørelse om kommunalbestyrelsens fysiske planlægning inden for OSD og indvindingsoplande	15
3.3	Miljøbeskyttelsesloven	16
3.3.1	Miljøgodkendelse og lokalitetsprincip	16
3.3.2	Boringsnære beskyttelsesområder (BNBO)	16
4.	Arealanvendelse og redegørelseskrav	17
4.1	Arealanvendelsen og virksomhedsliste	17
4.2	Kriterier for virksomhedslisten	17
4.3	Tekniske tiltag	17
4.4	Statens redegørelseskrav til grundvandsbeskyttelse	17
4.4.1	Generelt om redegørelseskrav	18
4.4.2	Konkrete redegørelseskrav	19
4.4.2.1	Differentiering af grundvandsbeskyttelsen inden for OSD og indvindingsoplande	20
	Bilag 1.Virksomhedsliste	21
	Bilag 2.Tekniske tiltag	25

1. Forord

Vandplanerne for planperioden 2009-2015 er 1. juli 2016 erstattet af nye vandområdeplaner for planperioden 2015-2021. Sammen med vandplanerne bortfalder de retningslinjer, der i dag er indeholdt i vandplanerne. Dette gælder også retningslinjerne 40 og 41 om planlægning for arealanvendelse, der udgør en fare for forurening af grundvandet, inden for områder med særlige drikkevandsinteresser (herefter OSD) og indvindingsoplande til almene vandforsyninger uden for OSD (herefter indvindingsoplande).

Retningslinjerne 40 og 41 moderniseres og videreføres gennem den kommende "bekendtgørelse om krav til kommunalbestyrelsens fysiske planlægning inden for områder med særlige drikkevandsinteresser og indvindingsoplande uden for disse".

Denne vejledning erstatter den nuværende administrationsmodel for kommunernes planlægning: *"Statslig udmelding til vandplanernes retningslinjer 40 og 41 i forhold til byudvikling og anden ændret arealanvendelsen i Områder med Særlige Drikkevandsinteresser (OSD) og indvindingsoplande"* med tilhørende *"Bilag 1 til: Statslig udmelding til vandplanernes retningslinjer 40 & 41 i forhold til byudvikling og anden ændret arealanvendelse i Områder med Særlige Drikkevandsinteresser (OSD) og indvindingsoplande"*, (herefter benævnt trinmodellen), Naturstyrelsen, oktober 2012.

Fokus for vejledningen er arealanvendelse, som forudsætter kommuneplanlægning, og som udgør en fare for forurening af grundvandet. Her tænkes særligt på virksomhedstyper, der sædvanligvis har oplag af, anvender eller frembringer stoffer eller stofgrupper, der er mobile i forhold til grundvandet.

Vejledningen er målrettet kommunerne i deres planlægning ud fra de statslige interesser om grundvandsbeskyttelse inden for OSD og indvindingsoplande. Det anbefales dog, at kommunen både som plan- og miljømyndighed gør brug af vejledningen.

Vejledningen skal læses og forstås i sammenhæng med ovennævnte bekendtgørelse, og øvrig relevant lovgivning på området. Eksemplerne i vejledningens bilag 2 er ligeledes alene vejledende.

1.1 Statslige interesser i kommuneplanlægningen

Hvert fjerde år offentliggør erhvervs- og vækstministeren en oversigt over statslige interesser i kommuneplanlægningen¹. Af den seneste oversigt over

¹ "Oversigt over statslige interesser i kommuneplanlægningen 2017", december 2015, i henhold til § 2a i lovebekendtgørelse nr. 1529 af 23. november 2015 om planlægning (planloven)

statslige interesser fra 2015 fremgår, at ”kommunerne gennem deres fysiske planlægning skal sikre, at landets grundvandsressourcer ikke forurenes og dermed sikre beskyttelsen af drikkevandsinteresser inden for områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD) og indvindingsoplande til almene vandforsyninger uden for OSD”.

De statslige interesser er funderet i princippet om, at den danske drikkevandsforsyning er baseret på grundvand, der er så rent, at det som udgangspunkt alene kræver en simpel vandbehandling.

1.1.1 Miljøvurdering af planer og programmer

Lov om miljøvurdering af planer og programmer² implementerer miljøvurderingsdirektivet. Loven er en proceslov, som skal sikre, at myndigheder og offentligheden inddrages tidligt i processen, og at miljøhensyn ligeledes adresseres på et tidligt stadium.

Kommuneplaner skal som hovedregel miljøvurderes. Kravet om miljøvurdering af kommuneplaner er normalt begrænset til de dele af kommuneplanforslaget, som indeholder ændringer i forhold til den gældende kommuneplan. Arealudlæg, der allerede er udpeget i en gældende kommuneplan, og som også indgår i en ny kommuneplan, er således normalt ikke omfattet.

Lokalplaner, som omfatter mindre områder på lokalt plan eller alene mindre ændringer af eksisterende planer, skal kun miljøvurderes, hvis de antages at kunne få væsentlig indvirkning på miljøet.

Først vurderes det, om planens indhold kræver miljøvurdering (screening). Ved screeningen skal der tages hensyn til miljøvurderingslovens bilag 2, og der skal indhentes udtalelser fra berørte myndigheder. Afgørelsen om, at der ikke skal gennemføres en miljøvurdering, skal offentliggøres, inden planen vedtages endeligt og senest samtidigt med den offentlige høring.

Skal der gennemføres en miljøvurdering, skal vurderingen dokumenteres i en miljørapport, som kan indarbejdes i kommuneplanens redegørelse. Den skal offentliggøres i mindst 8 uger, og det kan ske sammen med det egentlige kommuneplanforslag.

1.2 Kommunernes fysiske planlægning inden for OSD og indvindingsoplande

Kommunerne skal gennem kommuneplanlægningen varetage de statslige interesser, herunder de statslige interesser i at sikre grundvandsbeskyttelsen inden for OSD og indvindingsoplande. Denne vejledning er målrettet situationer, hvor der i kommuneplanlægningen ønskes planlagt for arealanvendelse i OSD eller indvindingsoplande, og hvor arealanvendelsen udgør en fare for forurening af grundvandet, jf. virksomhedslisten i vejledningens bilag 1.

² Lov nr. 425 af 18. maj 2016 om miljøvurdering af planer og programmer

Der er siden Naturstyrelsens administrationsmodel fra 2012 (trinmodellen), herunder retningslinje 40 og 41, kommet ny viden om sammenhængen mellem grundvandsbeskyttelse og arealanvendelse.

Klimaudvikling, hvorved Danmark generelt får øget nedbør og større grundvandsdannelse, samt faldende vandindvinding betyder, at det kun er, hvor grundvandsdannelsen lokalt måtte være ringe, at kommunen også skal indtage betydningen af ændringer i arealanvendelsen for grundvandsdannelsen i planlægningen.

Herudover betyder ændringer af regler om private pesticidanvendelse, at regelret anvendelse af pesticider i villahaver ikke længere vurderes at udgøre en fare for forurening af grundvandet³. Dermed er boliger ikke længere en arealanvendelse, som udløser krav til kommunerne om redegørelse.

Fokus er på erhverv, som har oplag af, anvender, eller frembringer stoffer, der udgør en fare for forurening af grundvandet. En stor del af grundvandsbeskyttelsen sker med udgangspunkt i miljøbeskyttelsesloven. Men det er ved planlægningen i medfør af planloven, at kommunen kan fastsætte bestemmelser om, hvor virksomheder kan lokaliseres, og hvordan grundvandsbeskyttelsen sikres. Herved sikres, at beskyttelsen af drikkevandsinteresser håndteres ved den overordnede planlægning i overensstemmelse med de statslige interesser.

I kommuneplanlægningen fastlægges rammerne for arealanvendelsen i lokalplanlægningen og dermed for den konkrete arealanvendelse i de enkelte områder, herunder lokalisering af områder til erhvervsformål. I rammerne for lokalplanlægningen kan et område udlægges til konkrete typer af virksomheder, og i rammerne vil kommunen f.eks. kunne stille krav om tiltag til beskyttelse af grundvandet. Disse tiltag skal senere udmøntes konkret i medfør af miljøbeskyttelsesloven.

Det er således i rammerne for lokalplanlægningen, at kommunen fastsætter, hvilke bestemmelser, der skal udmøntes med lokalplanlægningen. For en virksomhedsejer, som overvejer ny lokalisering, kan det være af stor interesse at have kendskab til sådanne krav forud for eventuel erhvervelse af et område, eksempelvis hvis kommuneplanens rammer for lokalplanlægning fastsætter, at særlige virksomhedstyper ikke kan etableres i et givent område.

³ Den 26. november 2015 trådte nye regler i kraft vedr. godkendelsen af pesticider/sprøjtemidler til brug i private haver.

2. Indledning

2.1 OSD og indvindingsoplande

Grundvandet i Danmark er omfattet af en generel grundvandsbeskyttelse, som omfatter bl.a. godkendelsesordningen for pesticider og landbrugets kvælstofregulering.

Miljø- og fødevareministeren udpeger drikkevandsressourcer, herunder OSD, indvindingsoplande, følsomme indvindingsområder og indsatsområder, som fastlægger de geografiske rammer for den målrettede grundvandsbeskyttelse, jf. afsnit 3.2.1.

En del af grundvandsbeskyttelsen sker gennem kommunernes planlægning, hvor der som udgangspunkt ikke må planlægges for arealanvendelse, som kan udgøre en fare for forurening af grundvandet, indenfor OSD og indvindingsoplande.

Gennem den generelle og målrettede beskyttelse sikres, at den danske vandforsyning fortsat kan baseres på en grundvandsressource, som er så ren, at der som udgangspunkt alene kræves en simpel vandbehandling.

Kommunen skal ved kommuneplanlægning inden for OSD og indvindingsoplande redegøre for det planlægningsmæssige behov for byudvikling inden for områderne. Kommunen skal derudover redegøre særskilt for eventuelle aktiviteter, der medfører, at mobile forureningskomponenter udgør en fare for forurening af grundvandet, jf. virksomhedslisten i bilag 1.

2.2 Status for grundvandskortlægningen

Grundvandskortlægningen har en objektiv og faglig karakter, og resultaterne af kortlægningen anvendes som grundlag for myndigheders og andres administration.

Grundvandskortlægningen sker inden for OSD og indvindingsoplande, som tilsammen udgør tilsammen ca. 40 % af Danmarks samlede areal. Kortlægningen af dette areal er sket i perioden 2000 – 2015.

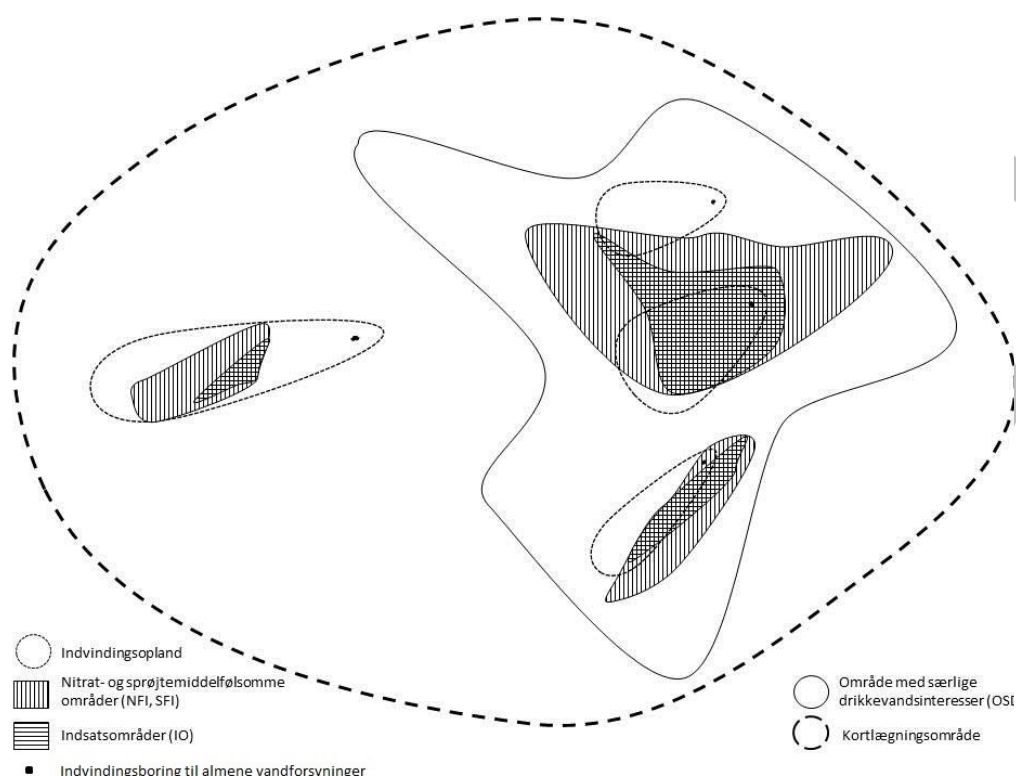
Som resultat af kortlægningen udpeger miljø- og fødevareministeren følsomme indvindingsområder og indsatsområder inden for disse. På baggrund af kortlægningen til og med 2015 er der pr. 25. april 2016 med bekendtgørelse om udpegning af drikkevandsressourcer⁴ udpeget ca. 7.000 km² som følsomme indvindingsområder mht. nitrat (NFI) og sprøjtemidler (SFI). Heraf er ca. 5.000 km² udpeget som indsatsområder (IO), hvor kommunerne skal udarbejde indsatsplaner for beskyttelse af grundvandet.

Disse arealer vil stige til ca. 7.300 henholdsvis ca. 6.100 km², når den næste udpegningsbekendtgørelse træder i kraft forventeligt ultimo 2016. Se også tabel 1 og figur 1.

⁴Bekendtgørelse nr. 365 af 19. april 2016 om udpegning af drikkevandsressourcer

Tabel 1: Grundvandskortlægningens udpegning af drikkevandsressourcer

	Udpeget for kortlægning til og med 2014 (km ²)	Afgrænset gennem 2015 kortlægningerne (km ²)	Udpegning i næste BEK om udpegning (km ²)
OSD	15.538	104	15.641
NFI	6.991	283	7.273
SFI	89	54	143
IO (for NFI+SFI)	5.015	1.170	6.185

Figur 1: Grafisk præsentation af udpegede grundvandskortlagte arealer

2.3 Ny viden fra grundvandskortlagte områder

Boringsnære beskyttelsesområder (BNBO):

Et boringsnært beskyttelsesområde (BNBO) er et område på jordoverfladen omkring en indvindingsboring til en almen vandforsyning, hvor der på grund af forhold vedrørende vandindvindingsmængden (og dermed hyppigheden af boringskontrolanalyser), hydrogeologi og arealanvendelse kan være behov for på baggrund af en konkret vurdering at gennemføre målrettet grundvandsbeskyttelse.

Staten fastlægger med udgangen af 2016 BNBO omkring samtlige indvindingsboringer til almene vandforsyninger, som ikke allerede har fastlagt BNBO. BNBO vises på Danmarks Miljøportal via MiljøGIS. Beregningen af BNBO baserer sig på Miljøstyrelsens vejledning fra 2007⁵.

⁵ Boringsnære beskyttelseszoner - BNBO, Vejledning fra Miljøstyrelsen, nr. 2, 2007, "Vejledende notat om boringsnære beskyttelsesområder - BNBO", 12. december 2011, "Præciseret vejledning om beregning af størrelsen på boringsnære beskyttelsesområder, BNBO", 2. juli 2013

Områder med stor grundvandsdannelse:

Arealer med stor grundvandsdannelse kan have relativt stor sårbarhed overfor stoffer, der kan udvaskes til grundvandet, da evt. forureninger alt andet lige vil blive udvasket relativt hurtigt og i store mængder til grundvandet. Områder med stor grundvandsdannelse kan derfor indgå i kommunens vurdering af, hvorvidt der er behov for en særlig indsats over for f.eks. sprøjtemidler.

Staten har i forbindelse med grundvandskortlægningen af OSD og indvindingsoplande beregnet grundvandsdannelse for alle magasinlag. Statens beregning af grundvandsdannelse dækker det meste af landet, men data-rammen udgøres af OSD og indvindingsoplande.

Grundvandsdannelsen varierer væsentligt. Den er størst i områder med stor nedbør og tyndt lerdække og tilsvarende mindst i områder med lille nedbør og tykt lerdække. Områder uden grundvandsdannelse kan være områder, hvor grundvandet strømmer mod terræn. Vestjylland har væsentligt større grundvandsdannelse end Sjælland og øerne.

Arealer med nogen eller stor grundvandsdannelse, hvor der samtidig er stor nitratsårbarhed, afgrænses og udpeges som NFI. Som udgangspunkt er der stor grundvandsdannelse på arealer udpeget som NFI.

Oplysninger om områder med stor grundvandsdannelse gøres offentligt tilgængelig på Danmarks Miljøportal via MiljøGIS.

3. Lovgrundlag

3.1 Planloven

Planloven⁶ skal overordnet sikre, at den sammenfattende planlægning forener samfundsmæssige interesser i arealanvendelsen og medvirker til at værne om landets natur og miljø, så samfundsudviklingen kan ske på et bæredygtigt grundlag i respekt for menneskets livsvilkår og for bevarelsen af dyre- og plantelivet. Af planlovens § 1 stk. 2, nr. 4 fremgår, at forurening af luft, vand og jord samt støjulempen skal forebygges.

Hensynet til grundvandet i den fysiske planlægning skal indgå som en del af den afvejning af beskyttelses- og planlægningsmæssige hensyn, som kommunerne foretager. Både i den overordnede kommunale planlægning, hvor bl.a. retningslinjer for arealanvendelse og rammer for lokalplanlægningen fastlægges, samt i detailplanlægningen med udarbejdelse af lokalplan for et konkret areal.

Den langsigtede beskyttelse af grundvandet indgår dermed i planlægningen.

3.1.1 Kommuneplanen

Kommuneplanen skal omfatte en periode på 12 år. I kommuneplanen fastlægges retningslinjer for arealanvendelsen i kommunen, herunder for udlægning af arealer til erhverv. Det kan dreje sig om nyudlæg til erhverv eller om ændringer, der betyder, at arealer, der tidligere var udlagt til anden anvendelse, udlægges til erhverv.

Kommuneplanen fastsætter tillige rammer for indholdet af de lokalplaner, som skal realisere planlægningen, jf. planlovens § 11 b. Der kan ikke lokalplanlægges for områder, der ikke er fastlagt i kommuneplanrammerne. Rammerne kan eksempelvis fastsætte, hvilken konkret anvendelse og hvilke virksomhedstyper, der kan lokalplanlægges for. I rammerne kan indskrives krav om tekniske tiltag f.eks. i forhold til, hvordan grundvandsbeskyttelsen sikres med lokalplanen (se bilag 2 om tekniske tiltag).

Kommuneplanen skal ledsages af en redegørelse for planens forudsætninger, jf. planlovens § 11 e, stk. 1. Varetagelse af grundvandshensyn udgør en væsentlig forudsætning for kommunernes fysiske planlægning, og der skal i kommuneplanen redegøres for, hvorledes grundvandsbeskyttelsen er varetaget i planlægningen for arealanvendelsen. Redegørelsen til kommuneplanen er formelt set ikke en del af selve planen, men er baggrundsmateriale og grundlag for de vurderinger, afvejninger og beslutninger i forhold til arealanvendelse, der træffes i selve kommuneplanen med retningslinjer og rammer.

Kommuneplanlægningen, dvs. kommuneplaner og kommuneplantillæg, skal være i overensstemmelse med de statslige interesser i kommuneplanlægning.

⁶ Bekendtgørelse nr. 1520 af 15. december 2015 om planlægning (planloven)

gen, jf. 1.1 om statslige interesser i kommuneplanlægningen og afsnit 3.1.9 om erhvervs- og vækstministerens pligt til at fremsætte indsigelse over for forslag til kommuneplaner og kommuneplantillæg.

Hvis en kommune gennem redegørelsen til kommuneplanens forudsætninger har godtgjort, at der under forudsætning af tekniske tiltag kan planlægges i OSD eller indvindingsopland for en aktivitet, der udgør en fare for forurening af grundvandet, skal de tekniske tiltag angives i kommuneplanens rammer for lokalplanlægning (bebyggelsesforhold).

De tekniske tiltag, som er angivet i rammerne, skal indgå som bestemmelser i en kommende lokalplan for det aktuelle område. Lokalplanbestemmelserne har direkte retsvirkning og er styrende for de faktiske fysiske forhold, der kan etableres indenfor lokalplanområdet. Kommunen skal sikre, at de tekniske tiltag, der angives i rammerne, kan udmøntes i lokalplanlægningen i henhold til planlovens § 15, stk. 2 (lokalplankataloget), jf. afsnit 3.1.7.

3.1.2 Kommuneplantillæg

Planlovens § 11 e, stk. 1, gælder også, hvis der foretages ændringer til kommuneplanen i form af et kommuneplantillæg. Et tillæg skal derfor også være fulgt af en redegørelse for planens forudsætninger med hensyn til de relevante elementer, som kommuneplantillægget ændrer eller tilføjer til kommuneplanen.

Som anført i afsnit 3.1.1 udgør varetagelse af grundvandshensyn en væsentlig forudsætning for kommunernes fysiske planlægning, og der skal i kommuneplantillæg redegøres for, hvorledes grundvandsbeskyttelsen er varetaget i planlægningen for arealanvendelsen.

Kommuneplantillæg skal være i overensstemmelse med de statslige interesser i kommuneplanlægningen, jf. afsnit 1.1 om statslige interesser i kommuneplanlægningen og afsnit 3.1.9 om erhvervs- og vækstministerens pligt til at fremsætte indsigelse over for forslag til kommuneplaner og kommuneplantillæg.

Planlægges der for aktiviteter, der udgør en fare for forurening af grundvandet, inden for OSD eller indvindingsoplande, som ikke fremgår af den gældende kommuneplan, vil det være nødvendigt, at grundvandsredegørelsen til kommuneplantillægget i relevant omfang supplerer grundvandsredegørelsen, se afsnit 3.1.5. Det skal fremgå af det nye planforslag, hvordan de påtænkte aktiviteter, som følge af planen, forholder sig til grundvandsredegørelsen.

3.1.3 Grundvandsredegørelse

Efter planlovens § 11 e, stk. 1, nr. 6 skal en redegørelse til kommuneplanen forholde sig til bestemmelser i vandplanerne, der er relevante for planlægningen af arealanvendelsen. Retningslinjerne 40 og 41, som er indeholdt i vandplanerne for planperioden 2009-2015, bortfalder med vedtagelsen af de nye vandområdeplaner pr. 1. juli 2016. Den nye bekendtgørelse om krav til

kommunalbestyrelsens planlægning inden for OSD og indvindingsoplande træder i stedet for retningslinje 40 og 41.

For så vidt angår vandplanlægningen bemærkes, at planlovens § 11 e, stk. 1, efter vedtagelsen af vandområdeplanerne, henviser til "bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter"⁷.

Planloven ændres, så det klart fremgår, at drikkevandsinteresserne inden for udpegede OSD og indvindingsoplande udgør væsentlige forudsætninger for kommuneplanlægningen.

Efter planlovens § 11 e, stk. 1, skal kommuneplanen ledsages af en redegørelse for planens forudsætninger, og varetagelse af grundvandshensyn udgør en væsentlig forudsætning for kommunernes fysiske planlægning. Der skal derfor i redegørelsen til kommuneplanen redegøres for, hvorledes grundvandsbeskyttelsen er varetaget i planlægningen for arealanvendelsen, uanset at retningslinje 40 og 41 er ophævet og erstattet af bekendtgørelse om krav til kommunalbestyrelsens planlægning inden for OSD og indvindingsoplande. Grundvandsbeskyttelse vil også fremover være en statslig interesse.

På baggrund af denne nye bekendtgørelse stilles der krav til redegørelse i kommuneplanen om grundvandsbeskyttelse. Denne del benævnes i nedenstående "grundvandsredegørelsen".

Grundvandsredegørelsen udarbejdes første gang, der planlægges for arealanvendelse, som udgør en fare for forurening af grundvandet, inden for OSD og indvindingsoplande.

Grundvandsredegørelsen skal arealmæssigt omfatte hele kommunens OSD og indvindingsoplande. Hvis et areal allerede er udlagt i en tidligere vedtaget kommuneplan inden for OSD og indvindingsoplande til en arealanvendelse, der udgør en fare for forurening af grundvandet, udløser ny planlægning for dette areal i sig selv ikke krav om en grundvandsredegørelse, se afsnit 3.1.4 om supplerende grundvandsredegørelse.

Når grundvandsredegørelsen én gang er udarbejdet, vil den indgå som en del af forudsætningen for den fremtidige kommune- og lokalplanlægning, hvor viden om fare for forurening af grundvandet fra ønskede aktiviteter afvejes i forhold til hensynet til grundvandet samt den viden om grundvandsforholdene, der findes i grundvandsredegørelsen.

Kommunalbestyrelsen kan placere aktiviteter, der udgør en fare for forurening af grundvandet, inden for OSD eller indvindingsoplande, såfremt det i en redegørelse for kommuneplanlægningens forudsætninger, jf. planlovens § 11 e, er godtgjort, at der er en særlig planlægningsmæssig begrundelse for placeringen, herunder at lokalisering uden for de nævnte områder er undersøgt og ikke fundet mulig, samt at faren for forurening af grundvandet kan forebygges eksempelvis ved tekniske tiltag i lokalplanen (se bilag 2).

I sådanne tilfælde er det vigtigt, at kommunen i redegørelsen til planforslaget inddrager grundvandsredegørelsen og kan godtgøre, at planlægningen kan

⁷ Bekendtgørelse nr. 794 af 24. juni 2016 om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter

ske uden at medføre øget fare for forurening af grundvandet, herunder, at planlægningen ikke strider mod bl.a. "bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter"⁸.

Grundvandsredegørelsen skal give et samlet overblik over drikkevandsinteresserne i kommunen og deres sårbarhed og indgår dermed som en vigtig forudsætning for kommuneplanlægningen og den afvejning, der skal foretages, når der udlægges nye arealer til aktiviteter, der udgør en fare for forurening af grundvandet.

3.1.4 Supplerende grundvandsredegørelse

Den fulde grundvandsredegørelse, når den er udarbejdet, behøver ikke fremgå af nye planforslag, men redegørelsen til nye planforslag skal henvise til den fulde grundvandsredegørelse og i relevant omfang inddrage den og viden om grundvandssårbarheden i det geografiske område i forhold til den nye planlægning. Dette benævnes "supplerende grundvandsredegørelse" i det følgende.

Den supplerende grundvandsredegørelse er derfor den, som følger et kommuneplantillæg, hvis der sker ændret arealanvendelse af mere forurenende karakter eller nyudlæg i OSD eller indvindingsoplande, jf. afsnit 3.1.3, under forudsætning af, at der allerede er udarbejdet en grundvandsredegørelse. Redegørelseskravene, som fremgår af bekendtgørelsen om krav til kommunalbestyrelsens fysiske planlægning inden for OSD og indvindingsoplande gælder også ved kommunens udarbejdelse af supplerende grundvandsredegørelser.

3.1.5 Revision af grundvandsredegørelse

Hvis der fremkommer ny viden om grundvandsforholdene, er det kommunens ansvar som planmyndighed at vurdere, om grundvandsredegørelsen skal opdateres, så den fortsat udgør et fyldestgørende grundlag for kommuneplanlægningen. Det kunne eksempelvis ske i forbindelse med en kommuneplanrevision.

3.1.6 Krav om tekniske tiltag i kommuneplanens rammer for lokalplanlægning

Kravet om indskrivning af tekniske tiltag har ophæng i planlovens § 11 b, hvoraf det fremgår, at der skal fastsættes rammer for indholdet af lokalplaner. De tekniske tiltag skal bidrage til at sikre de statslige interesser i grundvandsbeskyttelsen.

Hvilke tekniske tiltag, der i henhold til planlovens § 11 b skal skrives ind i kommuneplanens ramme og følges op af bestemmelser i de fremtidige lokalplaner, vil afhænge af, hvilken arealanvendelse, kommunen ønsker at planlægge for i det konkrete rammeområde.

3.1.7 Lokalplan

De tekniske tiltag, som er indskrevet i kommuneplanrammerne, skal følges op ved bestemmelser i kommende lokalplaner. Se bilag 2 om tekniske tiltag.

⁸ Bekendtgørelse nr. 794 af 24. juni 2016 om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter

Lokalplaner har, i modsætning til kommuneplanen, direkte retsvirkning for borgere.

Kommunen skal sikre, at bestemmelser fastsat i en lokalplan har hjemmel i planlovens § 15, stk. 2 (lokalplankataloget).

3.1.8 Restrummelighed og mulighed for alternativ placering

Restrummelighed skal inddrages som en del af kommunens grundvandsredegørelse, hvis kommunen inden for OSD eller indvindingsoplande ønsker udlæg af nye arealer i kommuneplanen eller ændret arealanvendelse af eksisterende kommuneplanlagte arealer, der medfører en øget fare for forurening af grundvandet.

Restrummeligheden er en betegnelse for arealer, som i kommuneplanen allerede er rammebelagte, men uudnyttede, og som dermed vil være tilgængelige for inddragelse til arealanvendelse, der kan udgøre en fare for forurening af grundvandet

I kommunens vurdering af, om lokalisering uden for OSD og indvindingsoplande er undersøgt og ikke fundet mulig, jf. bekendtgørelsen § 2, stk. 2, indgår således en vurdering af restrummeligheden i nuværende planer. Disse arealer skal inddrages i grundvandsredegørelsen, fordi kommunen i forbindelse med ny planlægning skal have godtgjort, at der ikke er alternative placeringsmuligheder uden for OSD eller indvindingsoplande.

Hensigten med kravet om redegørelse for restrummelighed er at sikre, at det afklares, hvorvidt der inden for kommunens restrummelighed er mulighed for at inddrage arealer, der ikke er beliggende i OSD/indvindingsoplande samt at afklare, om der inden for restrummeligheden findes arealer, der kan anvendes, så der i planlægningen ikke skal udlægges nye arealer, der beslaglægger nye områder i OSD/ indvindingsoplande.

3.1.9 Statens indsigelse i forbindelse med kommune- og lokal planlægning

I henhold til planlovens § 29, stk. 1, skal erhvervs- og vækstministeren fremsætte indsigelse over for forslag til kommuneplan og ændringer til en kommuneplan, der ikke er i overensstemmelse med overordnede interesser. Pligten gælder dog ikke, hvis forholdet er af underordnet betydning.

Miljø- og Fødevareministeriet anmoder Erhvervs- og Vækstministeriet om at fremsætte indsigelse i tilfælde, hvor Miljø- og Fødevareministeriet vurderer, at der i kommunens forslag til kommuneplanlægning for udlæg af områder til arealanvendelse, der kan medføre en fare for forurening af grundvandet, ikke er redegjort tilstrækkeligt for drikkevandsinteresserne, eller hvor beskyttelsen af drikkevandsinteresserne ikke kan varetages tilstrækkeligt.

Af planlovens § 29 stk. 3, fremgår, at en statslig myndighed kan fremsætte indsigelse mod et lokalplanforslag ud fra de særlige hensyn, som myndigheden varetager. Det betyder f.eks., at hvis de tekniske tiltag, der er beskrevet i

kommuneplanrammerne for lokalplanlægningen, ikke er tilstrækkeligt indskrevet i lokalplanens bestemmelser, kan Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning fremsætte indsigelse.

Med den kommende revision af planloven vil det fremover være miljø- og fødevareministeren, som kan gøre indsigelser mod forslag til lokalplaner, hvor de nationale interesser med hensyn til varetagelse af beskyttelseshensynet overfor grundvandsressourcen ikke er tilstrækkeligt varetaget.

3.2 Vandforsyningsloven

Vandforsyningsloven⁹ har bl.a. til formål at sikre, at udnyttelsen og den dertil knyttede beskyttelse af vandforekomster sker efter en samlet planlægning og efter en samlet vurdering af hensyn, der er nævnt i lovens § 2. Det gælder bl.a. vandforekomsternes omfang, befolkningens og erhvervslivets behov for tilstrækkelig og kvalitetsmæssig tilfredsstillende vandforsyning samt miljø- og naturbeskyttelse.

3.2.1 Bekendtgørelse om udpegning af drikkevandsressourcer

I medfør af vandforsyningslovens § 11 a fastsætter Miljø- og Fødevareministeren regler, hvorved der udpeges områder med drikkevandsinteresser, OSD og indvindingsoplande til almene vandforsyninger uden for OSD.

Endvidere, udpeges delområder som er særligt følsomme overfor en eller flere typer af forurening samt delområder inden for de følsomme områder, som på baggrund af en vurdering af arealanvendelsen, forureningstrusler og den naturlige beskyttelse af vandressourcen, nødvendiggør en særlig indsats for at sikre drikkevandsinteresserne¹⁰, jf. afsnit 2.1. og 2.2.

3.2.2 Bekendtgørelse om kommunalbestyrelsens fysiske planlægning inden for OSD og indvindingsoplande

Bekendtgørelsen¹¹ i medfør af vandforsyningslovens § 11 a, stk. 2, har til formål at sikre, at kommunernes fysiske planlægning bidrager til forebyggelse af fare for forurening af nuværende og fremtidige grundvandsressourcer til drikkevandsformål indenfor OSD og indvindingsoplande.

Af bekendtgørelsens § 2 stk. 1 fremgår:

Kommunalbestyrelsen skal friholde områder med særlige drikkevandsinteresser og indvindingsoplande til almene vandforsyninger uden for disse for udlæg af nye arealer i kommuneplanen til erhvervsformål eller anlæg, eller ændret arealanvendelse af eksisterende kommuneplanlagte arealer, der medfører en øget fare for forurening af grundvandet.

Ved vurdering af faren for forurening af grundvandet lægger kommunalbestyrelsen vægt på, om planlægningen omfatter virksomhedstyper, der sædvan-

⁹ Lovbekendtgørelse nr. 1584 af 10. december 2015 om vandforsyning (vandforsyningsloven)

¹⁰ Bekendtgørelse nr. 365 af 19. april 2016 om udpegning af drikkevandsressourcer.

¹¹ Udkast til bekendtgørelse nr. xx af xx.xx.2016 om kommunalbestyrelsens fysiske planlægning inden for områder med særlige drikkevandsinteresser og indvindingsoplande til almene vandforsyninger uden for disse

ligvis har oplag af, anvender eller frembringer forurenende stoffer eller stofgrupper, der er mobile i forhold til grundvandet.

Af bekendtgørelsens § 2, stk. 2, fremgår:

Kommunalbestyrelsen kan fravige stk. 1, såfremt det i en redegørelse for kommuneplanlægningens forudsætninger, jf. planlovens § 11 e, er godtgjort, at der er en særlig planlægningsmæssig begrundelse for placeringen, herunder at lokalisering uden for de nævnte områder er undersøgt og ikke fundet mulig, og at faren for forurening af grundvandet kan forebygges.

3.3 Miljøbeskyttelsesloven

Plangrundlaget og evt. VVM-tilladelse skal være på plads, før en virksomhed kan opnå miljøgodkendelse. Kommunerne eller Miljøstyrelsen meddeler miljøgodkendelser i medfør af miljøbeskyttelsesloven.

3.3.1 Miljøgodkendelse og lokalitetsprincip

Miljøbeskyttelsesloven¹² og tilhørende bekendtgørelser, særligt reglerne om miljøgodkendelse, giver mulighed for at forebygge og gribe ind over for aktiviteter, der udgør en risiko for grundvandsforurening. Der kan stilles konkrete vilkår til en virksomhed. Miljøbeskyttelseslovens § 4 fastlægger et lokaliseringsprincip ved planlægning og behandling af sager om miljøgodkendelse for virksomheder.

Lokalitetsprincippet skal iagttages ved både planlægningen og ved behandling af sager om miljøgodkendelse for virksomheder, jf. godkendelsesbekendtgørelsens § 18, stk. 1, pkt. 2, om at virksomheden skal kunne drives uden at påføre omgivelserne forurening, der er uforenlig med sårbarhed og kvalitet. Dette lokaliseringsprincip indebærer, at en forurenende virksomhed skal placeres i omgivelser, der er robuste over for forurening, og at følsomme områder i videst muligt omfang skal friholdes for forureningsmæssige påvirkninger. Hensynet skal forstås bredt. Således skal der tages hensyn til områdets karakter på tidspunktet for virksomhedens påbegyndelse, men også til den planlægning, der er foretaget med hensyn til områdets fremtidige udnyttelse, herunder også potentielle grundvandsinteresser.

3.3.2 Boringsnære beskyttelsesområder (BNBO)

Når kommune eller stat med udgangspunkt i Miljøstyrelsens vejledning nr. 2 fra 2007 har fastlagt et BNBO for en almen vandforsyningsboring, har kommunalbestyrelsen derved fået en konkret viden, som den kan anvende som grundlag for udøvelse af myndighedsopgaver på natur- og miljøområdet, når denne viden er relevant at inddrage.

Ejeren af et område, der dækkes af et BNBO, bliver først retligt forpligtet, i det omfang kommunalbestyrelsen meddeler et konkret begrundet påbud eller forbud for at undgå fare for forurening af bestående eller fremtidige vandindvindingsanlæg til indvinding af grundvand, jf. miljøbeskyttelsesloven § 24, stk. 1, f.eks. om at begrænse brugen af pesticider, jf. afsnit 2.3.

¹² Bekendtgørelse nr. 1317 af 19. november 2015 om miljøbeskyttelse (miljøbeskyttelsesloven)

4. Arealanvendelse og redegørelseskrav

4.1 Arealanvendelsen og virksomhedsliste

I kommunens planlægning, der omfatter virksomhedstyper, der sædvanligvis har oplag af, anvender eller frembringer forurenende stoffer eller stofgrupper, der er mobile i forhold til grundvandet, jf. bekendtgørelsens § 2 stk. 1, skal kommunen konkret vurdere arealanvendelse på baggrund af ønskerne til planlægning med udgangspunkt i virksomhedslisten for arealanvendelse, der udgør en fare for forurening af grundvandet, i bilag 1. Listen er ikke udtømmende.

Der er generelt ikke grundlag for en forbudsliste for virksomhedstyper ved udlæg af arealer i kommune - og lokalplaner.

Derimod er der grundlag for at være opmærksom på virksomheder, som uanset størrelse udgør en væsentlig risiko for grundvandsforurening ved uheld, hvor der f.eks. sker spild af mobile forureningskomponenter.

4.2 Kriterier for virksomhedslisten

Kriterier til udvælgelse af de forskellige virksomheder og anlægstyper er begrundet i deres oplag, håndtering, anvendelse eller produktion af mobile stoffer, dvs. forureningskomponenter, der på grund af manglende binding, nedbrydning eller omdannelse kan udvaskes til grundvandet¹³.

4.3 Tekniske tiltag

Ved udlægning af arealer i kommuneplaner eller kommuneplantillæg til industri/erhvervsarealer kendes de fremtidige virksomheder og den fremtidige indretning og drift af disse sjældent eller slet ikke. Derfor vil der ikke som udgangspunkt kunne stilles specifikke krav til fremtidige aktiviteter.

Der kan i forbindelse med planlægningen beskrives forslag til forureningsbegrænsende foranstaltninger så længe, at der ved vurderingen af den konkrete sag, efterfølgende bliver foretaget det nødvendige skøn i forhold til den konkrete virksomhed og den ansøgte drift.

4.4 Statens redegørelseskrav til grundvandsbeskyttelse

Kommunen skal udarbejde en samlet redegørelse for kommuneplanens forudsætninger, jf. planlovens § 11 e (jf. afsnit 3.1.3).

¹³ I den forbindelse peges på organiske opløsningsmidler, herunder især chlorerede opløsningsmidler. Også bromerede forbindelser fra brandhæmmere, fluorforbindelser fra kølemedier, produktion, opblanding, tapning og oplag af pesticider, herunder biocider i industriel målestok samt større oplag af andre flydende og faste kemikalier, kan tilhøre gruppen af stoffer, der kan udpeges som mere kritiske.

I forbindelse med de statslige interesser om grundvandsbeskyttelse inden for OSD og indvindingsoplande skal kommunen udarbejde grundvandsredegørelse, hvis kommunen planlægger en arealanvendelse, som medfører en øget fare for forurening af grundvandet, se afsnit 4.4.1.

4.4.1 Generelt om redegørelseskrav

En kommune skal udarbejde en grundvandsredegørelse til kommuneplanen eller kommuneplantillæg, hvis kommunen ved udlæg af nye arealer i kommuneplanen til erhvervsformål eller anlæg eller ændret arealanvendelse af eksisterende kommuneplanlagte arealer, der medfører en øget fare for forurening i OSD eller indvindingsoplande, jf. bekendtgørelsens § 2. e (jf. virksomhedslisten i bilag 1)¹⁴.

Kravet om redegørelse gælder også ved ændring af arealanvendelsesbestemmelserne i eksisterende kommuneplanrammer, når dette muliggør planlægning for en arealanvendelse, der udgør en fare for forurening af grundvandet.

Hovedreglen for planlægningen, som fremgår af bekendtgørelsens § 2, stk. 1, er, at kommunen skal friholde OSD og indvindingsoplande for udlæg af nye arealer i kommuneplanen til erhvervsformål eller anlæg, eller ændret arealanvendelse af eksisterende kommuneplanlagte arealer, der medfører en øget fare for forurening af grundvandet.

Det vil sige, at der ikke kan planlægges for aktiviteter, der udgør en fare for forurening af grundvandet i OSD og indvindingsoplande. Kommunen kan fravige hovedreglen, såfremt det i en redegørelse for kommuneplanlægningens forudsætninger, jf. planlovens § 11 e, er godtgjort, at der er en særlig planlægningsmæssig begrundelse for placeringen, herunder at lokalisering uden for de nævnte områder er undersøgt og ikke fundet mulig, og at faren for forurening af grundvandet kan forebygges, jf. bekendtgørelsens § 2 stk. 2. Herved sikres, at beskyttelsen af drikkevandsinteresser håndteres ved den overordnede planlægning.

I grundvandsredegørelsen skal det være godtgjort, at alternative beliggenheder til de pågældende aktiviteter uden for OSD og indvindingsoplande er afvejet og ikke fundet mulige, at der er vægtige planlægningsmæssige hensyn til stede, og at der tages nødvendige hensyn for at sikre grundvandsressourcen.

Grundvandsredegørelsen udarbejdes for hele kommunens OSD og indvindingsoplande, når kommunen første gang ønsker at fravige hovedreglen, jf. oven for, og ønsker en planlægning for aktiviteter, der udgør en fare for forurening af grundvandet. jf. virksomhedslisten i bilag 1, inden for OSD eller indvindingsoplande.

¹⁴ Der skal derfor ikke udarbejdes grundvandsredegørelse for arealanvendelse, som ikke udgør en fare for forurening af grundvandet.

Redegørelsen skal have særligt fokus på det eller de relevante områder, som er udlagt i kommuneplanen, så offentligheden og andre myndigheder har mulighed for at se den konkrete planlægning, og vurdere den eventuelle risiko for forurening den medfører, i forhold til grundvandssårbarheden og beskyttelsesbehovet. I praksis kan det ske ved, at grundvandsredegørelsen vedlægges som bilag til planforslaget, hvor planforslaget indeholder et afsnit om den aktuelle planlægning med henvisning til redegørelsen.

Hvis kommunen ønsker en ny planlægning inden for OSD eller indvindingsoplande og allerede har udarbejdet en grundvandsredegørelse i forbindelse med tidligere planer, skal det fremgå af det nye planforslag, hvordan de påtænkte aktiviteter som følge af planen forholder sig til grundvandsredegørelsen, jf. afsnit 3.1.4 om supplerende grundvandsredegørelse. Det afgørende er, at offentligheden og andre myndigheder klart kan se, at grundvandshensynene fortsat indgår i beslutningsgrundlaget ved planlægning for aktiviteter, der udgør en fare for forurening af grundvandet.

4.4.2 Konkrete redegørelseskrav

Kommunen skal planlægge og redegøre særskilt ved planlægning inden for OSD og indvindingsoplande, hvis planlægningen udgør en fare for forurening af grundvandet. Grundvandsredegørelsen skal fremgå af kommuneplanen/-tillægget og skal:

- Omfatte alle kommunens OSD og indvindingsoplande, og skal som minimum beskrive vægtning af de statslige interesser, bymønstre i forhold til OSD og indvindingsoplande, det særlige behov for udlæg i OSD og indvindingsoplande, restrummelighed (uudnyttede arealudlæg i og uden for OSD og indvindingsoplande) samt mulighed for alternative placeringer.
- Præsentere opdaterede kort, som viser beliggenhed af OSD, indvindingsoplande, NFI, SFI og BNBO samt de planlagte arealer.
- Beskrive grundvandsressourcens størrelse, naturlige beskyttelse og kvalitet med hensyn til naturligt forekommende og evt. forurenende stoffer. Beskrivelsen uddybes for det eller de relevante områder for kommuneplanen/-tillægget.
- Beskrive og vurdere forsyningssituationen i kommunen. I det omfang det er relevant, skal tillige forsyningssituationen i evt. kommuner, kommunen leverer vand til eller modtager vand fra, beskrives og vurderes.
- Vurdere forholdet til "bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter"¹⁵.

¹⁵ I medfør af § 11 e, stk. 1 i lovbekendtgørelse nr. 1529 af 23. november 2015 om planlægning (planloven) redegøres der for dette

- Vurdere forholdet til indsatsplaner til grundvandsbeskyttelse.
- Vurdere forholdet til regler i bekendtgørelse om krav til kommunalbestyrelsens fysiske planlægning inden for OSD og indvindingsoplande, herunder vurdere arealanvendelsen med udgangspunkt i virksomhedslisten (bilag 1) for arealanvendelse, der udgør en fare for forurening af grundvandet.
- Redegøre supplerende, afhængig af arealanvendelsen, hvis planlægningen sker inden for NFI, SFI, BNBO eller områder med stor grundvandsdannelse.

4.4.2.1 Differentiering af grundvandsbeskyttelsen inden for OSD og indvindingsoplande

Inden for OSD og indvindingsoplande findes områdeudpegninger og beskyttelseszoner, som medfører særlige krav til indholdet af grundvandsredegørelsen:

Inden for NFI:

Kommunen skal særlig være opmærksom på og redegøre for aktiviteter, som indebærer risiko for nitratforurening.

Inden for SFI:

Kommunen skal særlig være opmærksom på og redegøre for aktiviteter, som indebærer risiko for pesticidforurening.

Inden for BNBO:

Kommunen skal særlig være opmærksom på og redegøre for aktiviteter, som indebærer risiko for forurening af grundvandet med organiske mikroforurenninger, herunder pesticider.

Inden for områder med stor grundvandsdannelse:

Kommunen skal generelt være opmærksom på og redegøre for aktiviteter, som indebærer fare for forurening af grundvandet, da evt. forureninger alt andet lige vil blive udvasket relativt hurtigt og i store mængder til grundvandet.

Inden for områder med begrænset grundvandsdannelse:

Hvor grundvandsdannelsen lokalt måtte være ringe, skal kommunen inddrage arealanvendelsens betydning for grundvandsdannelsen i planlægningen og omhandle dette i grundvandsredegørelsen.

Bilag 1. Virksomhedsliste

Virksomheds-type	Henvisninger til listepunkter	Aktiviteter og relevante stof-grupper	Relation til evt. miljøgodkendelse eller andre miljø-regler
Autoophug, demontering og aftapning af kemikalier og andet farligt affald fra udtjente køretøjer, køleskabe og elektronisk udstyr samt shredder anlæg, hvor der sker neddeling eller fragmentering af udtjente køretøjer, køleskabe og elektronisk udstyr.	Godkendelsesbekendtgørelsen bilag 1 & 2: 5.3.a.v) og 5.3.b iv) behandling i shreddere; K 209; K 218. Håndbog i Miljø og Planlægning ¹⁶ : Bilophugningspladser (s. 162);	Fluorholdige køle-midler, olie og PCB.	Autoophug er omfattet af godkendelsespligt, samt reguleret af bilskrotbekendtgørelsen ¹⁷ . Demontering af elektronisk udstyr er omfattet af godkendelsespligt samt reguleret af elskrotbekendtgørelsen ¹⁸ , der begge indeholder krav om opbevaring inden demontering og håndtering under demonteringen skal ske på et impermeabelt areal. Alle fraktioner skal opbevares i egnede tætte beholdere.
Anlæg for nyttiggørelse eller bortskaffelse af farligt affald.	Godkendelsesbekendtgørelsen bilag 1 & 2: 5.1. Bortskaffelse eller nyttiggørelse af farligt affald; 5.5 Midlertidig opbevaring af farligt affald; 5.6. Underjordisk lagring af farligt affald, K 201, K 203	Virksomhederne er meget forskellige. Relevant for virksomheder, der håndterer større mængder af flydende farligt affald. Der kan ikke peges på særlige stofgrupper.	Alle anlæg, der håndterer farligt affald omfattet af godkendelsespligt. Korrekt indretning og drift med impermeable eller tætte belægninger er standardkrav.
Jordreanseanlæg	Se ovenfor	Udvaskning fra jorden af miljøfremmede stoffer.	Anlæggene er godkendelsespligtige. Udvaskning til grundvandet minimeres ved at etablere anlægget i øvrigt efter de eksisterende miljøregler, der omfatter tæt belægning og opsamling og afledning af overfladevand.

¹⁶ "Håndbog om Miljø og Planlægning – boliger og erhverv i byerne", Miljøministeriet, Miljøstyrelsen, By- og Landsskabsstyrelsen, 2008.

¹⁷ Bekendtgørelse nr. 1312 af 19. december 2012 om håndtering af affald i form af motordrevne køretøjer og affaldsfraktioner herfra

¹⁸ Bekendtgørelse nr. 130 af 6. februar 2014 om at bringe elektrisk og elektronisk udstyr i omsætning samt håndtering af affald af elektrisk og elektronisk udstyr.

Større nedgravede tanke og rørledninger med olie	Godkendelsesbekendtgørelsen bilag 1 & 2: C 201, samt oplag på andre godkendelsespligtige virksomheder, f.eks. fyringsanlæg 1.1 a-b og G201.	Olie- og benzinprodukter, uheld i forbindelse med påfyldning og tankning	Dækket af olie-tankbekendtgørelsen eller af godkendelsespligt og afhængig af størrelse og olietype, dækket af risikobekendtgørelsen.
Benzinstationer	Håndbog i Miljø og Planlægning: Benzinstationer (s. 160);	Olie- og benzinprodukter, uheld i forbindelse med påfyldning og tankning	Dækket af benzinstationsbekendtgørelsen og bekendtgørelser om udslip af dampe. Anlæg er ikke godkendelsespligtige og modtager ikke regelmæssigt tilsyn udover kommunens almindelige tilsynsforpligtigelse. Øget fokus på korrekt indretning med tætte belægnings og opsamling af overfladevand, der ledes til olieudskiller.
Asfaltfabrikker	Godkendelsesbekendtgørelsen bilag 1 & 2: C 202	Risiko for udvaskning af olie, ved oplag og aftapning af olie- og bitumenemulsioner smat brug af fedtaminer. Oplag af flyveaske og slagge til brug som tilslagsmateriale kan give udvaskning af tungmetaller.	Omfattet af godkendelsespligt. Korrekt indretning og drift med impermeable eller tætte belægnings er standardkrav.
Virksomheder, der fremstiller eller håndterer eller har oplag af organiske eller uorganiske produkter, herunder særligt flydende produkter og organiske opløsningsmidler: Kemiske virksomheder generelt Raffinaderier Virksomheder med forbrug af organiske opløsningsmidler	Godkendelsesbekendtgørelsen bilag 1 & 2: 1.2. Raffinering af mineralolie og gas; 4. Kemisk industri med underpunkter; 6.7. Behandling af overflader på stoffer, genstande eller produkter under anvendelse af organiske opløsningsmidler; A 203; D 206; D 210 Håndbog i Miljø og Planlægning: Anlæg for fremstilling af basisplantebeskyttelsesmidler	Risikoen for forurening af jord, grundvand og recipienter er relateret til nedgravede tankanlæg, udendørs håndtering og oplag af farligt affald og kemikalier, herunder særligt organiske opløsningsmidler, samt fra utætte proces- og spildevandssystemer.	De største virksomheder er omfattet af godkendelsespligt og krav om basistilstandsrapport. Olieraffinaderier og større kemikalieoplag er dækket af risikobekendtgørelsen. Der fastsættes derfor automatisk skærpede krav til sikkerhed og forebyggelse af uheld. Oplag kan også være omfattet af miljøbeskyttelseslovens § 19. Anlæg, der håndterer organiske op-

	eller biocider (s. 153); Anlæg for fremstilling og oplag af kemikalier og lign. (s. 155); Farve- og lakfabrikker (undtaget vandbaserede produkter) (s. 173); Medicinalvarefabrikker og bioteknisk virksomhed (s. 198); Olieraffinaderier (s. 202); Overfaldebehandlingsanlæg (s. 203);		løsningsmidler er omfattet af VOC bekendtgørelsen, undtagen meget små anlæg.
Glasuld- og Mineraluldsfabrikker	Godkendelsesbekendtgørelsen bilag 1 & 2: 3.3. Fremstilling af glas, inkl. glasfibre; 3.4. Smeltning af mineralske stoffer, inkl. fremstilling af mineralfibre. Håndbog i Miljø og Planlægning: Mineraluldsfabrikker (s. 200);	Uheld og spild af resiner/bindemidler, herunder phenol. Udendørs håndtering og oplag af farligt affald, kemikalier, glasuldsaffald med uhærdet resin kan udgøre en risiko.	Virksomhederne er omfattet af godkendelsespligt
Træimprægneringsvirksomheder	Godkendelsesbekendtgørelsen bilag 1 & 2: 6.10. Beskyttelse af træ og træprodukter med kemikalier; E 202; E 215. Håndbog i Miljø og Planlægning: Træimprægneringsvirksomhed (s. 224)	Splid og uheld i forbindelse med opbevaring og håndtering af biocidholdige imprægneringsvæsker. Ikke relateret til selve imprægneringsprocessen.	Virksomhederne er omfattet af godkendelsespligt.
Stålvalseværker, jern- og metalstøberier	Godkendelsesbekendtgørelsen bilag 1 & 2: 2.2. Produktion af råjern eller stål; 2.3. Forarbejdning af jernmetaller; 2.4. Drift af jernmetalstøberier; A 207; Håndbog i Miljø og Planlægning: Jernværker, stålvalseværker, jernstøberier, metalstøberier m.m. (s. 187)	Oplag af støbesand, slagger, glødeskaller, metalstøv m.m. kan medføre nedsivning af tungmetaller, phenol og bindemidler fra ubefæstede arealer. Tungmetalforurening transporteres kun langsomt.	Virksomhederne er omfattet af godkendelsespligt. Udvaskning til grundvandet undgås ved opbevaring af affald på arealer med tætte belægninger. Dette er gængs praksis.

Deponeringsanlæg fremgår ikke af ovenstående liste, da deponeringsanlæg som udgangspunkt er forbudt at anlægge indenfor OSD eller indvindingsop-

lande. Planlægning af nye deponeringsanlæg må kun ske i kystnærhedszonen, jf. deponeringsbekendtgørelsen¹⁹

UDKAST

¹⁹ § 5, stk. 3 og stk. 4 i bekendtgørelse nr. 719 af 24. juni 2011 om deponeringsanlæg .

Bilag 2. Tekniske tiltag

Tekniske tiltag og anden forebyggelse mod grundvandsforurening

Ved udlægning af arealer i kommuneplaner eller kommuneplantillæg til industri/erhvervsarealer kendes de fremtidige virksomheder og den fremtidige indretning og drift af disse sjældent eller slet ikke. Derfor vil der ikke som udgangspunkt kunne stilles specifikke indretningskrav til disse aktiviteter.

I kommuneplanens rammer fastlægges bestemmelser, som angiver muligheder og krav i forbindelse med den efterfølgende lokalplanlægning. Grundejerne har efter planloven retskrav på, at udarbejdelse af en lokalplan påbegyndes senest ét år efter en henvendelse om realisering af et projekt, der ligger inden for rammerne. Der kan i rammerne være bestemmelser om indholdet af kommende lokalplaner, og det kan være vanskeligt at stille supplerende krav i den konkrete lokalplanlægning, hvis emnet ikke er nævnt i rammerne.

Foranstaltninger fastlagt før en aktuel virksomhed etablerer sig bør være overordnede således, at der kan tages hensyn til virksomhedens mulighed for at indrette sig bedst muligt i forhold til at sikre mod grundvandsforurening.

Forholdet til miljøbeskyttelsesloven jf. afsnit 3.3

For at inddrage lokalitetsprincippet i miljøbeskyttelsesloven § 4 ved udlægning af områder til særlige virksomhedstyper, kan der for visse virksomhedstyper tages ekstra hensyn i form af fastsættelse af f.eks. overordnede principper for indretning, således at risikoen for grundvandsforurening mindskes. Disse kan beskrives i forbindelse med planlægningen og fastsættes i kommuneplanen eller tillægget. Disse er udgangspunktet for de konkrete krav, som følger i forbindelse med vurderingen af den konkrete sag, hvor der kan stilles vilkår efter miljøbeskyttelsesloven, eksempelvis i efterfølgende miljøgodkendelser.

Når en godkendelsespligtig virksomhed etablerer sig, skal den først indhente en miljøgodkendelse og eventuelt en VVM-tilladelse. I godkendelsen stilles de konkrete vilkår for den pågældende virksomhed, ud fra de lokale forhold og ud fra virksomhedens fremtidige drift. For øvrige virksomheder kan der være generelle eller vejledende krav, som skal imødeses. Selv om der etableres vidtgående foranstaltninger og krav i en miljøgodkendelse, er det ikke en garanti for, at der aldrig kan ske uheld på en virksomhed eller i forbindelse med transport til og fra virksomheden.

Omfang af tekniske tiltag

Der skal i kommuneplanens rammer for lokalplanlægningen i OSD og indvindingsoplande, jf. afsnit 3.1.7, indskrives tekniske tiltag, som skal følges op ved bestemmelser i kommende lokalplaner. Kravet om indskrivning af tekniske tiltag har ophæng i planlovens § 11 b, hvoraf det fremgår, at der skal fastsættes rammer for indholdet af lokalplaner. De tekniske tiltag skal bidrage til at sikre de statslige interesser med hensyn til beskyttelse af grundvandet.

Hvilke tekniske tiltag, der i henhold til planlovens § 11 b, stk. 1, nr. 3, eller stk. 2, kan skrives ind i kommuneplanens rammer og efterfølgende overføres til lokalplanbestemmelser, kan udelukkende ske, når disse er indeholdt i planlovens udtømmende katalog over emner, jf. planlovens § 15. stk. 2.

De tekniske tiltag kan være rettet mod indretning, drift og kontrol med aktiviteter, der indebærer fare for forurening af grundvandet. Hvad der kan reguleres, og hvor detaljeret det kan gøres, afhænger af, hvad der kan begrundes planlægningsmæssigt. Præcise bestemmelser kan være begrundet af viden om f.eks. sårbarheden af grundvand, der nødvendiggør tiltag, der sikrer mod ned-sivning.

Eksempler på generelle tekniske tiltag i kommuneplaner

Det er afgørende, at planbestemmelser har lovhjemmel og er proportionale i forhold til den konkrete regulering i den konkrete plan. Eksemplerne kan derfor alene tages som indikation af hvilke typer bestemmelser, der kan indarbejdes indenfor lovhjemlen.

I de konkrete planområder skal bestemmelserne bygge på den konkrete viden om grundvandsressourcen og dens sårbarhed sammenholdt med det niveau af viden, der i planlægningssituationen findes om den fremtidige anvendelse af planområderne.

Er det ikke på planlægningstidspunktet præcist kendt, hvilke virksomheder og aktiviteter, der skal etableres i planområdet, må bestemmelserne nødvendigvis være mere rammebetonede end, hvis bestemmelserne formuleres i en planlægning, hvor den konkrete aktivitet er velbelyst, f.eks. via en VVM-redegørelse. I sådanne tilfælde er det muligt at fastlægge mere konkrete og specifikke planbestemmelser.

Ved udlægning af arealer til virksomhedstyper nævnt på virksomhedslisten i bilag 1, kan overordnede tekniske tiltag til sikring mod forurening i de respektive tilladelser formuleres ud fra nedenstående principper:

- Opbevaring af råvarer og affald på impermeable eller tætte belægninger og med kontrolleret afløb.
- Sikring af at virksomheder med udendørs opbevaring og håndtering af materialer eller stoffer, der let udvaskes til jord og grundvand, er passende sikret mod voldsomme klimatiske ændringer, f.eks. at store regnvandsmængder, der potentielt er forurenet, kan bortledes forsvarligt.
- Minimering af risiko for uopdagede spild, når tanke og rørføringer med kemikalier etableres over jorden.

I kommuneplanerne vil det være muligt i hovedstruktur og retningslinjer at beskrive baggrund og fastlægge mål/retningslinjer for arealanvendelse i OSD og indvindingsoplande. Disse ikke juridisk bindende dele af kommuneplanen er det ikke fundet nødvendigt at udarbejde eksempler på.

De 98 kommuneplaner er forskellige i opbygning. Nogle kommuneplaner opererer med "generelle rammebestemmelser" som gælder på tværs af alle de geografiske rammeområder i kommuneplanen. Generelle rammebestemmelser kan også tilknyttes typer af områder (f.eks. alene erhvervsområder). Generelle rammebestemmelser er i sagens natur ikke specifikke i forhold til hver-

ken geografi eller konkret viden om den givne anvendelse.

Herunder er konkrete eksempler på, hvordan relevante tekster i kommuneplanens rammedel henholdsvis i lokalplaner kan formuleres.

Uanset ovenstående er det afgørende at skele til, hvilke muligheder der ligger i lokalplanlægningen, for rammebestemmelserne kan ikke fastlægge krav om tekniske tiltag, som der ikke er hjemmel til at kræve i en lokalplan.

Relevante tekstbidrag i rammebestemmelser kan være:

Eksempel 1:

Rammeområdet er beliggende i OSD/indvindingsopland. Der skal ved udarbejdelse af lokalplaner stilles krav om tæt belægning for veje, parkeringspladser og oplagsarealer. Oplag må kun foretages på arealer med tæt belægning eller i tankgårde med tæt belægning, så det sikres, at der ikke sker nedsivning fra arealer, hvor der håndteres eller oplagres stoffer, som kan forurene grundvandet. Oplagsarealer og tankgårde skal have kant og mulighed for opsamling. Forurenede regnvand skal afledes via kloak eller regnvandsbassiner (og lignende) med tæt bund. Rent tagvand kan nedsives.

Eksempel 2:

Rammeområdet er beliggende i OSD/indvindingsopland. Inden for rammeområdet skal der placeres forsinkelses- eller opsamlingsbassiner med tilstrækkeligt volumen til afvanding af rammeområdet:

- Parkeringspladser og kørearealer samt områder, hvor der oplagres eller håndteres olie eller kemikalier, skal være befæstet med en tæt belægning med fald mod afløb, hvorfra der sker kontrolleret afledning og om muligt opsamling af uforurenede regnvand fra tage til genbrug i bebyggelsen til toiletskyl el.lign.
- Olie og kemikalier skal opbevares i egnede beholdere, der enten er dobbeltvæggede eller placeret under tag og beskyttet mod vejrlig. Beholderne skal stå på en oplagsplads med tæt belægning uden afløb eller med afspæringsventil og sikret mod påkørsel.
- Oplagspladsen skal være indrettet således, at spild kan holdes inden for et afgrænset område og uden mulighed for afløb til jord, grundvand og kloak. Området eller opsamlingssump skal som minimum kunne rumme indholdet af den største opbevaringsenhed i området.”

For områder, hvor grundvandsressourcen er begrænset, kan et relevant teknisk tiltag være at sikre grundvandsdannelsen, f.eks. ved at minimere befæstelsesgraden og anvende permeable belægninger, såfremt det er foreneligt med sikring mod forureningsrisiko.

Tekniske tiltag i lokalplaner

Kommunerne skal, jf. afsnit 3.1.7, sikre, at bestemmelser fastsat i en lokalplan har hjemmel i planlovens § 15, stk. 2 (lokalplankataloget). Planlovens § 15, stk. 2, er udtømmende. Det vil sige, at der i en lokalplan ikke kan fastsættes bestemmelser om andre forhold, end de i lovparagraffen definerede.

Lokalplanens formål kan i overensstemmelse med planlovens § 15, stk. 1 omfatte hensynet til forebyggelse af forurening.

Eksempler på formål i lokalplanen:

- Forebygge at nye anvendelser i et lokalplanområde medfører risiko for forurening af jord, grundvand eller overfladevand.
- Forebygge mod at nedsivning fra et erhvervsområde medfører forurening af jord eller grundvand.

Der kan i en lokalplan f.eks. indsættes bestemmelser som fastlægger, at:

- Vejvand og vand fra øvrige befæstede arealer eller andre typer af arealer, hvor der transporteres, oplagres eller på anden måde håndteres stoffer eller materialer, der kan forurene grundvandet, må ikke nedsives i lokalplanområdet. Rent tagvand kan nedsives uden risiko for forurening af grundvandet.
- Åbne grøfter/render og regnvandsbassiner for håndtering af afstrømmende vand fra oplagspladser med oplag eller håndtering af stoffer eller materialer, der kan forurene grundvandet, skal etableres med fast bund/membran.
- Der skal være tæt belægning på vejarealer, parkeringspladser og oplagsarealer
- Der skal være kant til opsamling af regnvand fra parkeringspladser og oplagsarealer.
- Det opsamlede regnvand skal afledes via kloak eller regnvandsbassiner med tæt bund/membran.
- Der må ikke foretages lokal nedsivning fra arealer, hvor der håndteres eller oplagres stoffer, som kan forurene grundvandet.
- For at forebygge forurening af grundvandet skal tætte belægninger, samt opsamling af forurenede regnvand, etableres før bebyggelsen eller erhvervsarealet tages i brug.

De relevante bestemmelser indsættes efter konkret vurdering i lokalplaner for områder, hvor der kan etableres erhverv/aktiviteter, som anvender grundvandstruende stoffer. Bestemmelserne kan have form af krav til ubebyggede arealer, krav om etablering af/tilslutning til fællesanlæg, og indgå i bestemmelser om forudsætninger for ibrugtagning.

Bestemmelser kan gives vægt ved, at de indsættes i formålsbestemmelserne, f.eks.: "Lokalplanen har til hovedformål at sikre: En bæredygtig håndtering af regnvand, så det tilgodeser grundvand og overfladevand."

Bestemmelserne kan tillige have form af krav til vej- og stiforhold, herunder til udformning af vejarealer til forebyggelse af risiko for forurening af grundvand fra uheld med transport af forurenende stoffer (§ 15, stk. 2, nr. 4) samt krav til bebyggelsers omfang og udformning (§ 15, stk. 2, nr. 7).

I tilfælde, hvor grundvandsinteressen kun gælder dele af lokalplanområdet, kan beskyttelsen tænkes ind i hele disponeringen af aktiviteter i området, altså planens indretning.

Det skal bemærkes, at kommunernes spildevandsplaner fastlægger krav til håndtering af regnvand, herunder hvor regnvand skal ledes hen og, hvor meget vand, der må afledes/hvor hurtigt vandet må afledes, herunder om der i givne områder må etableres lokal nedsivning (f.eks. faskiner). Ofte følges lokalplanlægning med udarbejdelsen af tillæg til spildevandsplanen. Spilde-

vandsplanen er en sektorplan, der ligesom vandforsyningsplaner skal være i overensstemmelse med kommuneplanen.

UDKAST

[Bagside Overskrift]

[Bagside Tekst]

UDKAST

Styrelsen for Vand- og
Naturforvaltning
Haraldsgade 53
2100 København Ø

www.svana.dk